

<https://doi.org/10.15407/uhj2024.05.156>

УДК 323(477):659.1(460)

Тетяна ІЛЮК

кандидатка історичних наук, доцентка кафедри міжнародних відносин,
Київський столичний університет ім. Бориса Грінченка (Київ, Україна)

t.iliuk@kubg.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0006-5581-4505>

Катерина ГЕТМАНЕНКО

інтернка,

Рада зовнішньої політики «Українська призма» (Київ, Україна)

kvhetmanenko@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-0466-757X>

ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ УКРАЇНИ В МЕДІАПРОСТОРІ ІСПАНІЇ (1991—2013 рр.)

Мета — дослідити формування стереотипів іміджу України в медіапросторі Іспанії з моменту проголошення незалежності до початку війни Росії проти нашої держави. Виявлено ключові іміджеві характеристики України, простежено їх трансформацію у процесі історичного розвитку, з'ясовано чинники, що вплинули на формування національного іміджу.

Наукова новизна полягає в реконструкції комплексного уявлення про нашу країну в очах іспаномовної аудиторії, здійсненого на основі аналізу широкої джерельної бази матеріалів двох провідних медіа Іспанії (опрацьовано 13 046 публікацій). Стаття має міждисциплінарний характер. При її підготовці використано **методи** моніторингу, контент- і дискурс-аналізу, компаративного аналізу. Застосування проблемно-хронологічного та історико-порівняльного методів дозволило виявити чинники впливу і простежити процес формування іміджу в його історичній ретроспективі. **Висновки.** З'ясовано, що увага іспаномовного світу була хоч і незначною, проте демонструвала сталі тенденції до висвітлення подій в Україні. Основною проблемою іміджу нашої країни впродовж досліджуваного періоду

Цитування: Ілюк Т., Гетманенко К. Формування іміджу України в медіапросторі Іспанії (1991—2013 рр.). *Український історичний журнал*. 2024. № 5 (578). С. 156—173. <https://doi.org/10.15407/uhj2024.05.156>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2024. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

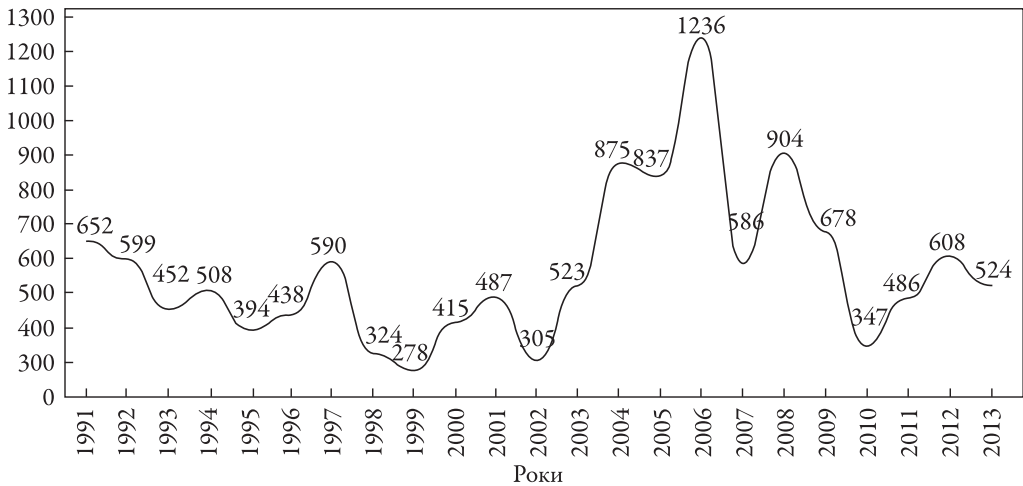
стало ототожнення з Росією, російським культурним простором та відсутність чіткої репрезентації власної національної ідентичності й культурної самобутності на міжнародній арені. Імідж формувався хаотично, представлення держави більшою мірою зводилося до висвітлення знакових подій історії, або ж гучних скандалів. Наслідком відсутності плано-мірної державної роботи з просування власних наративів та формування іміджу стало домінування в інфопросторі негативних конотацій («корупція», «слабкість влади», «бідність» та ін.). Натомість потенціал просування культурних наративів, технологічних здобутків, власної ідентичності й самобутності не набув достатнього висвітлення і здебільшого зводився до висвітлення помітних спортивних, культурних подій чи персоналій (які нерідко навіть приписувалися російській культурі). Ситуація почала змінюватися після «Помаранчевої революції» та «Євромайдану». При цьому, негативні конотації не втрачали своєї ваги й фокус уваги дуже швидко знову перемістився на вади правової системи, політичні кризи, прояви корупції тощо. Відсутність просування власного культурного продукту, нашої історії та національної ідентичності створили певний вакуум розуміння, що в подальшому дозволило російській пропаганді заповнити цю нішу й нав'язати значній частині іспаномовного світу власне сприйняття нашої країни як території російського впливу.

Ключові слова: *імідж України, медіапростір Іспанії, іспаномовний світ, іміджеві характеристики, наративи.*

Трагічні події, пов'язані з війною Росії проти нашої держави, та необхідність консолідації міжнародної спільноти задля перемоги над агресором продемонстрували значення іміджу держав для реалізації їхніх національних інтересів та історичного розвитку. Адже національний імідж держави — це стратегічний ресурс, від якого залежить її місце на світовій арені, сприйняття у зовнішньому середовищі, її розуміння та підтримка іншими країнами, рівень взаємодії з нею.

Війна перевернула сприйняття нашого народу у свідомості міжнародної спільноти. Мужність і стійкість українців зумовила появу у глобальних та європейських медіа таких наративів, як «вільна нація», «нація героїв», «демократична країна» тощо [1]. Проте старі негативні стереотипи (такі, як «корупція», «бідність», «політичні чвари» та ін.) залишаються актуальними у багатьох країнах світу й активно використовуються і транслюються російською пропагандою. З огляду на величезні зусилля ворога знищити нашу державність і стерти згадки про українців як про окрему самобутню націю, вивчення історії формування нашого іміджу у світі виступає актуальним науковим завданням, що потребує комплексного міждисциплінарного підходу.

Тематика вивчення національного іміджу широко досліджується від 1970-х рр., коли Р. Джервіс сформував концептуальні положення розуміння образу держави [2]. Основоположником брендингового підходу був С. Ангольт, а імідж з перспективи суспільного сприйняття вивчали представники соціологічної школи, зокрема К. Боудлінг [3]. В Україні питання іміджу та іміджетворення отримують науковий розвиток у працях Г. Почепцова [4], О. Квактун, О. Вертелецької, К. Калініченко [5], І. Єремеева [6], А. Макаренко [7] та ін. До питань аналізу формування іміджу в медіапросторах різних країн зверталися О. Бойко [8], В. Чекалюк [9], С. Козиряцька [10]. Однак проблема аналізу формування іміджу України в іспаномовному медіапросторі комплексної розробки досі не набула.

Актуальності нашому дослідженню додає чинник впливу іспанських ЗМІ на весь іспаномовний світ, країни якого мають традиційні зв'язки з РФ і перебувають під впливом російської пропаганди. Сьогодні поліпшення відносин із державами Латинської Америки визнано одним із пріоритетів зовнішньополітичної діяльності України. Сюди входить і посилення нашої інформаційної присутності та боротьба з російською пропагандою в регіоні [11]. Враховуючи популярність іспанських газет у латиноамериканських і карибських країнах, аналіз відповідних публікацій на предмет іміджу нашої держави й чинників, що його сформували, видається важливим та актуальним завданням.

Джерельна база статті обіймає публікації двох провідних за параметрами розміру аудиторій і рівнем цифрової репутації газет Іспанії — «El País»¹, «ABC»² та архіви цих видань [12]. З метою отримати ширшу й об'єктивнішу картину представлення окремих аспектів іміджу України в мас-медіа Іспанії було проаналізовано також матеріали менш показових видань «El Mundo», «Rebellion», «20 Minutos». Моніторинг проведено за допомогою ручного кодування на виявлення матеріалів, що містять згадки про Україну (#Ucrania, #ucraniano, #ucraniana) з 24 серпня 1991 по 31 грудня 2013 рр. включно. Основний пласт аналізу склав 13 046 публікацій газети та архівів «ABC» (див. графік).

На основі відібраних публікацій сформовано наративні блоки та вибудовано історичну ретроспективу викладення результатів дослідження. Використовувалися методи моніторингу й кількісно-якісного контент-аналізу, що дозволило підібрати матеріал і проаналізувати найважливіші тенденції, проблеми, часто-

¹ Найбільша за накладом щоденна газета, яка має також зарубіжну версію, що виходить і розповсюджується в Латинській Америці. Часописом володіє іспанський медіаконгломерат «PRISA». Читацька аудиторія більшою мірою тяжіє до Іспанської соціалістичної робітничої партії.

² Традиційно консервативне видання, яке пов'язують з монархістським рухом. Уважається наближеним до Народної партії.

ту їх висвітлення. Завдяки компаративному аналізу вдалося порівняти ключові наративи та простежити трансформацію характеристик іміджу держави впродовж досліджуваного періоду. Аналітичний, хронологічний і метод структурного аналізу дали можливість визначити іміджеві характеристики й чинники, що вплинули на їх формування. Історичний та ретроспективний методи дозволили краще зрозуміти особливості процесу формування іміджу.

Перші публікації про нову державу з'явилися вже наступного дня після ухвалення Акта проголошення незалежності України. 25 серпня 1991 р. на шпальтах «El País» ішлося не лише про «потужну аграрно-індустріальну колишню республіку», а і «країну, яка починає жити по-справжньому» [13].

Важливо зазначити, що напередодні референдуму 1 грудня 1991 р. іспанські медіа висловлювали впевненість у виборі українського народу та усвідомлювали вплив цієї події на зміну геополітичного ландшафту Європи. «ABC» зазначала: «Ніхто не має сумнівів, що переважна більшість українців схвалить ратифікацію незалежності, проголошену 24 серпня. Незалежна Україна повністю змінила б європейське географічне становище» [14, С. 36].

Попри те, що ми бачимо позитивне сприйняття України як нового суб'єкта міжнародних відносин, публікації цього періоду підкреслювали «особливий» зв'язок між новопосталими державами та описували «високий ступінь історичної й економічної взаємодоповнюваності» [15], ставлячи під сумнів реальну політичну суб'єктність. Так, «El País» стверджувала: «Нові держави надто слабкі та надто пов'язані між собою довгою історією спільного життя, мілітаризованою й централізованою радянською економікою, щоб самостійно плавати в політичних морях» [16].

Цілком логічно, що найбільше іноземні медіа цікавилися чинниками, які впливали на глобальну й регіональну безпеку, породжували нові виклики. Особливу увагу іспанських ЗМІ до нашої держави на початку 1990-х рр. викликав третій у світі за розмірами ядерний арсенал [14, С. 36]. При цьому іспанські журналісти позитивно оцінювали процес ядерного роззброєння України та наголошували на ризиках наявності такої зброї в молодій державі. Як аргументував у своєму матеріалі для «El País» журналіст С. Серрано, «зберігання атомних боєголовок на території України створює політичні проблеми і проблеми безпеки, оскільки українці не мають кваліфікованих техніків для цього» [17]. Висвітлюючи позицію Києва щодо передачі ядерного потенціалу, констатувалася дипломатична боротьба нашої держави за гарантії безпеки як умову роззброєння: «Український парламент схвалив договір три тижні тому, і поставив гарантії безпеки від трьох держав-депозитаріїв як умову» [18].

Не менше занепокоєння іспанських журналістів викликали події, пов'язані з наявністю в Україні атомних електростанцій і трагедією на Чорнобильській АЕС. Лише за згадкою «Чорнобиль» у період 1991—2003 рр. знайдено 854 публікації в газеті «ABC» [19]. Інформаційними приводами новинних та аналітичних матеріалів найчастіше було занепокоєння щодо нераціонального використання електроенергії [20], затримки заробітної плати працівникам

станцій [21], безпосередня допомога Іспанії постраждалим унаслідок Чорнобильської катастрофи [22].

Цікаво, що при висвітленні проблем, пов'язаних із Чорнобилем, приділялася увага й культурній складовій іміджу України. Спостерігалася, зокрема, асиміляція з російською культурою. Наприклад, в одному з інтерв'ю іспанських журналістів із мешканцями Чорнобиля український традиційний будинок названо «izba», а не «khata» [23]. Транслітерована дефініція, притаманна російській культурі й не пов'язана з побутовими українськими реаліями, демонструвала необізнаність іноземних аудиторій з особливостями української культури та ідентичності, ще раз підкреслювала відсутність розуміння відмінностей між українським і російським культурно-побутовими пластами. Це характерно для матеріалів досліджуваного періоду.

Ще одним напрямом уваги до нашої країни була ситуація навколо АР Крим та Чорноморського флоту. За згадкою «Крим» у період 1991—2003 рр. припадає 760 матеріалів «АВС» [19]. Ситуація на півострові висвітлювалася з акцентом на проблемність відносин між Росією й Україною. Як зазначалося в публікаціях «El País»: «Крим — проблема, яка найбільше отруює відносини між Росією та Україною» [24].

На усвідомлення стратегічного значення півострова вказувала й окрема увага до Криму та України загалом у контексті відносин із НАТО. Іспанія, як країна-член Північноатлантичного альянсу, переважно розглядала АР Крим з урахуванням навчань НАТО на цій території, підписання угоди України з НАТО на Мадридському саміті тощо. Такі матеріали відображали також перестороги щодо відносин Росія — НАТО в контексті кримських питань. Так, «El País» писала в контексті поїздки міністра оборони РФ у Крим: «Із боку Києва це жест, щоб заспокоїти Москву, роздратовану цими військовими навчаннями, проти яких вона категорично заперечувала, а з боку Кремля — жест, який має на меті показати, що, незважаючи на зближення України й НАТО, Росія не бажає втрачати позиції» [25]. При цьому в аналітичній статті згаданої газети з приводу Мадридського саміту простежувалися оцінки зовнішньої політики України, коли, з одного боку, зазначалося про її швидкий розвиток, а з іншого — невизначеність та «багатовекторність». Так, щодо домовленостей Україна — НАТО стверджувалося: «Українська держава швидко вчиться розігрувати свої політичні карти як на Сході, так і на Заході» [26].

Водночас у публікаціях спостерігається дисбаланс репрезентації РФ й України. Так, зазначалося, що перша — це «великий східний сусід, від якого залежать постачання енергоресурсів», «спадкоємиця Радянського Союзу», натомість друга представлялася як «західна частина колишнього СРСР». Акцентувалася увага також на безальтернативності спільного шляху розвитку держав, відносини між якими описувалися як «потрібні одна одній», «слов'янські», «сусіди» [26].

Знаходимо згадки і про слабкість політичної системи України, яка продовжувала характеризуватися «колишньою радянською республікою» з парламентом, що «має погано визначену роль», а відповідні вибори 2002 р. «вважаються важливим попереднім періодом до президентських виборів 2004 р.» [27].

Бідність — також одна з іміджевих характеристик України. Іспанські газети публікували інформацію щодо інфляції, падіння виробництва, що призводить до погіршення рівня життя українців через скорочення купівельної спроможності. Загалом у новинних матеріалах демонструвалися соціальні наслідки економічного занепаду. У замітці під назвою «Українці дедалі біднішають» засуджувався проросійський український уряд, неефективний у реалізації внутрішньої політики [28]. Мас-медіа Іспанії також згадували про страйки українських робітників, котрі, як писала «El País», здатні «паралізувати» всю країну, якщо економічні, політичні та соціальні вимоги протестувальників не буде задоволено [29]. Також поширене твердження, що на цей час економічна залежність України від Москви як ніколи велика [30, С. 33].

Вагомою складовою іміджу виступають корупція та слабкість влади. Медійний розголос отримав інцидент, пов'язаний із нелегальним продажем української зброї Іраку. З цього приводу видання «El País» писало: «Американські та британські військові експерти вчора розпочали розслідування на місці передбачуваного продажу Україною Іраку складного радара, тоді як політично ослаблене керівництво цієї країни повторювало, що їм нема чого приховувати» [31]. Українська влада при цьому трактувалася слабкою, корумпованою й нездатною до ефективного управління.

Негативних відтінків іміджу України наприкінці 1990-х — на початку 2000-х рр. додавали матеріали про злочинність, торгівлю людьми, сексуальне рабство. Як зазначалося в інтерв'ю з проданою у сексуальне рабство громадянкою Молдови, яке опублікувала газета «El Mundo»: «Російська мафія зараз контролює торгівлю білими жінками в Польщі й Німеччині; українська — в Угорщині, Австрії, а антагта росіян та албанців — італійську проституцію» [32]. Подібні публікації знаходимо й на шпальтах видання «Diario de León» [33].

Позитивних іміджевих характеристик України додавала культура, однак увага до відповідних надбань не була великою та здебільшого простежувалася у супроводі інформаційних приводів, як-от гастролі, виступи українських творчих колективів. Наприклад, в «El País» зустрічаємо публікації про тур Національного заслуженого академічного українського народного хору ім. Г. Верьовки: «У програмі, яку вони представляють, — українські народні пісні й танці в обробці художнього керівника Анатолія Авдієвського. Українці, котрі в липні розпочали свій тур Іспанією, сподіваються повторити власний тріумф 1975 р. у столиці» [34].

Присутні також інтерв'ю з українськими діячами культури, де спостерігалася тенденція акцентування на самобутності, негативному впливі СРСР, а також на загальному рівні життя. В розмові з журналістом іспанської газети український артист балету О. Гомон ділився своїми роздумами: «У часи соціалізму було заборонено одружуватися з іноземкою. Це був час, коли було дуже мало довіри. Люди боялися до нас підходити, тому що ми були з Радянського Союзу. Зараз все по-іншому. Люди підходять після концерту, щоб привітати нас і задати нам питання» [34].

Увага до України спостерігалася й через тематику спорту. Найбільше інформації опубліковано щодо світового рекорсмена С. Бубки (467 матеріалів

в «АВС» за 1991—2003 рр. [19]): «українець Бубка», «український спортсмен» [35], «Сергій Бубка, великий український стрибун із жердиною, зараз тренується у своєму рідному місті Донецьку» [36] та ін. При здійсненні контент-аналізу помічено також ознаки асиміляції з Росією, адже в деяких публікаціях спортсмен згадувався як «легендарний росіянин Сергій Бубка» [37].

Загалом, аналізуючи імідж України в іспанських мас-медіа в період 1991—2003 рр., можемо констатувати, що він переважно ототожнювався з Росією («слов'янською державою»), з тісними асоціаціями двох країн після розвалу СРСР. Сама ж Україна характеризувалася переважно як «залежна від Росії» «колишня радянська республіка» зі «слабкою політичною владою». Основні аспекти життя нашої держави, що викликали інтерес зарубіжної аудиторії, здебільшого фокусувалися на аспектах, які впливали на глобальну та регіональну безпеку (відмова від ядерної зброї, ситуацію на Кримському півострові, проілюстрована кризь призму відносин із НАТО, наслідки аварії на Чорнобильській АЕС), економічній й політичній сфері. Натомість питання культури, ідентичності, національної самобутності залишалися переважно осторонь уваги журналістів.

Такий стан речей цілком зрозумілий не лише з огляду на історичні обставини та політику багатовекторності того періоду, але й відсутність зусиль із боку нашої держави щодо формування сприятливого зовнішнього іміджу. Брак фінансування, фахівців, здатних ефективно працювати в міжнародному середовищі, власного іномовлення, а головне розуміння серед владних еліт необхідності промоції культури, репрезентації ідентичності — всі ці чинники призвели до того, що імідж України формувався хаотично, під впливом зовнішніх факторів, і головним чином концентрувався не на позитивних аспектах, а в контексті проблем та загроз.

Новий етап у представленні України для іноземної аудиторії спостерігаємо з 2004 р., коли увага змістилася на проєвропейський курс. Події «Помаранчевої революції» привернули погляди світових ЗМІ. Лише у газеті «АВС» за той рік їх висвітленню присвячено 130 публікацій [19]. Видання «Rebelión» характеризувало поточні події як постання України перед дилемою: зближення з Європейським Союзом та Організацією Північноатлантичного договору чи збереження стратегічного союзу з Росією. В аналітичних матеріалах українці характеризувалися як «слов'янський народ», а кандидат у президенти В. Ющенко — як «лідер української опозиції» та «фаворит Заходу» [38].

Загалом помітним стало збільшення інтересу до українського керівництва. Так, якщо за період 1991—2003 рр. про Л. Кучму відстежено 36 згадок («про-російський кандидат» на виборах 1994 р., «друг Росії Леонід Кучма» [19]), то інтерес до постаті В. Ющенка значно більший (2004 р. 192 публікації в «АВС», у 2004—2013 рр. їх уже 632 [19]). Газета «El Mundo» характеризувала його як «першого відверто прозахідного й націоналістичного президента посткомуністичної України» [39]. Особливий резонанс мали новини щодо отруєння політика («Українські спецслужби (СБУ) заперечують будь-яку причетність до отруєння лідера опозиції... На вечері, яка відбулася на околиці Києва, були присутні як “помаранчевий” лідер і голова СБУ Ігор Смешко, так і “номер два” організації Во-

лодимир Сацюк, котрий раніше заперечував свій зв'язок із СБУ» [39]). Присутня в новинних матеріалах і Ю. Тимошенко, названа «газовою королевою» (згадується у 393 публікаціях «АВС» 2004—2013 рр. [19]). Як і В. Ющенко, її вважали символом української опозиції та активно стежили за її діяльністю в подальшому, особливо в контексті судової справи 2011 р., що виглядала політичною помстою. Так, видання «La Razón» зазначало: «Ув'язнення Тимошенко символізує знущання [офіційного] Києва над опозицією» [40].

Проявлялися також тенденції збільшення уваги медіа до внутрішніх проблем нашої країни, таких, як корупція, олігархія. Яскраво висвітлено події, що стосувалися розслідувань проти вищих посадових осіб, корупційних скандалів за їх участю у 2005 р. Газета «El Mundo» писала про гучну відставку О. Зінченка («держсекретаря або керівника апарату президента»), котрий засудив корупцію у президентській команді, адресувавши свої звинувачення найперше П. Порошенкові» [41]. Часопис «АВС» в аналітичному матеріалі 2010 р. підсумовував період В. Ющенко: «Проти корупції в Україні нічого не зроблено» [42].

Ще одним аспектом, який перебував у фокусі іспанських медіа, стала «газова війна» — найбільш трансльований наратив про нашу країну за 2004—2013 рр. (так, лише 2006 р. за цією згадкою виявлено 1259 матеріалів [19]). Така ситуація цілком зрозуміла з огляду на те, що газові суперечки були ключовою проблемою для Росії та ЄС, а питання транзиту російського газу до Європи представляло безпосередній інтерес для іспанської аудиторії. В дотичних публікаціях зазначалося, що вони не лише створюють перепони для зовнішньої політики нашої країни, але й для всієї Європи, можуть вважатися підґрунтям для торгівельної війни [43]. Характеризуючи ситуацію, «АВС» відзначала, що Україна «володіє застарілою, але потужною промисловістю у своїй східній частині, залежить від Москви щодо енергії, але прагне інвестицій із країн Європейського Союзу, щоб мати можливість обладнати свою інфраструктуру та модернізувати економіку» [44, С. 54].

Подальше збільшення уваги до нашої держави спостерігалось у 2008 р., що пов'язувалося, зокрема, з процесами євроатлантичної інтеграції (в «АВС» 248 матеріалів за згадкою «Україна й НАТО» [19]). Широко висвітлювався Бухарестський саміт альянсу та питання заявки Києва і Тбілісі на отримання плану дій щодо членства. Знаковим стало також інтерв'ю президента України В. Ющенко газеті «АВС», де він зазначив, що вступ до НАТО «є для нас пріоритетом, і ми ставимо його в контекст виключно нашого національного суверенітету й територіальної цілісності». При цьому говорив і про неоднозначність внутрішніх настроїв: «Ще зарано питати суспільство про вступ до НАТО. Українці потребують інформації про переваги, які отримає Україна» [45, С. 40]. З позицій сьогодення пророчими виявилися занепокоєння щодо можливості російської збройної агресії: «Ющенко попросив Європейський Союз та альянс пришвидшити прийом України у свої структури, щоб запобігти повторенню у Криму того, що ми спостерігали в Південній Осетії й Абхазії» [46, С. 26].

Характеризуючи образ України того часу, бачимо сприйняття нашої країни як важливої складової глобальної продовольчої безпеки. Проте негативних ко-

нотацій іміджу додавали випадки недоброякісного бізнесу, на зразок інциденту з поставками в Іспанію 2008 р. забрудненої мінеральними мастилами соняшникової олії, яка «вийшла з українського порту Іллічівськ» [47]. У газеті «АВС» за згадкою «українська олія» знайдено 67 матеріалів [19].

Негативні конотації іміджу України пов'язані також зі свавіллям дітей посадовців. Так, у 2012 р. розголосу набула справа О. Макар. На цьому тлі «El País» засудила не лише конкретних злочинців, але й усю українську систему правосуддя та охорони громадського порядку: «Смерть у четвер вранці після болісних страждань Оксани Макар, 18-річної дівчини, яка була неодноразово зґвалтована, задушена, а потім підпалена трьома людьми в ніч на 8 березня в місті Миколаєві, стала кульмінацією історії про жах, який проявив втому українського суспільства перед обличчям деградації та рабства системи правосуддя і громадського порядку у цій країні» [48]. «АВС» зазначала: «Батьки підсудних мають важливі політичні зв'язки, що викликало дискусію про корупцію у країні» [49]. В новинних повідомленнях згадувалося вбивство депутатом О. Тараном свого знайомого, за яке він отримав умовне покарання [48]. Такі історії формували імідж нашої країни як держави з неефективним управлінням, розгулом свавілля й відсутністю верховенства права.

Медіа привертала увагу до майнових афер на території Іспанії, що пов'язувалися з українськими політиками. Так, у новинних матеріалах «El País» ішлося про мережу, члени якої «відмили» понад 100 млн євро, отриманих від злочинної діяльності та здирництва у сферах будівництва і продажу нерухомості, зокрема готелів. Як зазначалося: «Присутність цього угруповання пояснюється, серед іншого, зв'язками мережі з українськими політиками, особливо попередньою владою» [50].

Позитивних характеристик іміджу нашої країни додало висвітлення в іспанських ЗМІ таких знакових спортивних подій, як чемпіонат Європи з футболу 2012 р. В газеті «АВС», зокрема, виявлено 672 публікації за той рік [19]. Причому в багатьох матеріалах Україна згадувалася не тільки у спортивному контексті, який формував переважно позитивний образ, а й економічному, туристичному, що часто, навпаки, демонструвало наявні проблеми. Як свідчать, наприклад, оцифровані текстові матеріали іспанського радіо «RTVE»: «Українці... змагалися з часом у розбудові та покращенні інфраструктури й отримали лавину критики з різних питань, починаючи від безпеки та расизму до проституції й ситуації з політичними в'язнями» [51].

Іспанська газета «La Vanguardia» публікувала матеріали, де Україна характеризувалася як держава, котра заради позитивного іміджу на міжнародній арені «прибирає насильницькими методами» безпритульних тварин перед Євро-2012: «Одержимість представити світові красивий образ призвела до того, що український уряд хоче викоринити з вулиць бездоглядних собак та котів, які блукають по всій країні. ... факти самі по собі жорстокі, і те, що це робиться заради футболу, обурливо» [52].

Під час футбольного чемпіонату 2012 р. іспаномовна аудиторія отримувала уявлення про Україну в контексті дискусійних питань проституції, секс-

туризму, СНІДу. Видання «Diario Sur» зазначало: «Секс-індустрія в Україні, особливо в Києві, сподівається примножити свої доходи з нагоди Євро-2012, змагання, яке є синонімом напливу іноземних клієнтів. Утім громадські організації нагадують, що ця країна найбільш уражена СНІДом в Європі» [53].

Окрема увага приділялася групі «Femen». Газети позитивно ставилися до її діяльності, однак, висвітлюючи різноманітні акції, видання нагадували, що в Україні найвищий показник ВІЛ-інфекції, а у зв'язку з Євро-2012 зростає рівень секс-туризму, тож до моменту завершення змагань у Києві жінки з «Femen» «хочуть наробити багато шуму» [54].

Спорт продовжував привертати значну увагу іспаномовної аудиторії. Так, запит «збірна України з футболу» в новинному пошуку іспанців навіть випередив тему «Україна та ЄС». У 2013 р. в п'ятірці найактуальніших тем була «Україна й Кубок Девіса» у зв'язку з матчем Україна — Іспанія у плей-офф світової групи турніру, який відбувався в Мадриді.

Позитивних характеристик іміджу України додавала культура, однак і тут представлення було не системним, а більшою мірою крізь призму знакових подій, на зразок пісенного конкурсу «Євробачення». При цьому досить сильним залишався політичний підтекст. Так, висвітлюючи 2004 р. перемогу Руслани, газета «El Mundo» писала про співачку в контексті «Помаранчевої революції»: «Співачка звинуватила владу в намаганні розтоптати голоси українського народу та закликала уряди Європи і світу тиснути на те, щоб ситуація в Україні була врегульована демократичним шляхом» [55]. Євробачення-2005, яке відбувалося в Києві, також транслювалося аудиторії крізь призму поточних подій: «Спогади про ту народну революцію, яка призвела до повалення попереднього уряду та приходу до влади до того часу лідера опозиції Ющенка, були відчутними серед громадськості, котра розмахувала національними та помаранчевими прапорами. Прапор такого ж кольору підняла наприкінці свого виступу норвезька група Wig Wan» [56].

У культурну складову іміджу вписуються відомі особи. Про «дівчину Бонда з України» О. Куриленко (44 матеріали в газеті «АВС» [19]) видання «АВС» зазначало, що вона народилася в українському місті Бердянську (назву помилково подано як «Verdians») [57]. Іншою помітною постаттю для промоції культурного іміджу України стала іспанська акторка й модель родом з Одеси Н. Яровенко (згадки у 39 матеріалах «АВС» [19]). Підкреслювався той факт, що українки напрочуд талановиті й беруться за зйомки будь-якої складності [58].

Проблемнішими були питання ідентифікації класичної літератури й мистецтва. Наприклад, досить активно висвітлювався 200-річний ювілей М. Гоголя (47 публікацій в «АВС» за 2004—2013 рр. [19]). При цьому в матеріалах про письменника наявні характеристики протистояння України та Росії, їх несумісність як у культурному, так і загальному планах: «Ворожнеча між Росією й Україною неминуче перетворила двохсотріччя від дня народження Гоголя на фарс» [59]. «El País» публікувала матеріали з акцентом на проблемах «поділу» культурної спадщини та відносинах між державами: «В пошуку власної ідентичності поза межами сусіднього слов'янського велетня (так газета називала Росію —

Авт.) Україна намагається охопити постать автора “Мертвих душ”, “Ревізора” й “Тараса Бульби” та додати її до своєї галереї національних ікон. Тим часом Москва прагне зберегти монополію на письменника... Дискусія про Гоголя відображає проблему відносин між Україною й Росією після розпаду СРСР» [60].

Та все ж в іспаномовному медіасегменті продовжувала спостерігатись асиміляція сприйняття української та російської культур, підміна наративів. Так, у замітці видання «Las Provincias» з приводу гастролей Київської національної опери 2010 р., яка привезла балет «Лускунчик» П. Чайковського, зазначалося: «Київ, його театр опери та балету, був одним зі священних місць, де збереглися традиції російського класичного балету, його школа, скрупульозне ставлення до хореографії» [61].

Натомість виокремлення особливостей саме української культури та її представлення помічено при висвітленні різдвяної вистави Національного заслуженого академічного українського народного хору ім. Г. Верьовки 2012 р. Видання «20 Minutos» робило акцент на ідентичності: «Цей колектив, заснований понад 60 років тому, є одним із найвідоміших фольклорних колективів України. ... Шоу, яке українські артисти проведуть у формі музичного театру, покаже нам святкування Різдва у традиційному стилі своєї країни» [62].

Знаковим етапом для формування іміджу України виявилися події «Євромайдану» та подальшого відкритого російського вторгнення. Однак цікаво, що інтерес до нашої країни впродовж 2013 р. не був показовим: згадка «Україна» наявна в 524 публікаціях (у 2012 р. — 608). Серед найбільш висвітлюваних тематик — «Київ» (202), «Янукович» (115), «протести в Україні» (70 матеріалів) [19].

Проте значно більш цінною стала зміна іміджевих характеристик, що відбулося завдяки боротьбі українців за власне право вибору європейського курсу 2013 р. Так, у газеті «El Periódico» Україна називається «східноєвропейською країною» і «стратегічним елементом» [63]. Видання «20 Minutos» у новинному матеріалі з фоторепортажем визначає українських мітингувальників як «проєвропейських активістів» (причому лише в одній зазначеній новині слово «проєвропейський» для опису українців використовується 5 разів) [64]. Часопис «La Información» опублікував аналітичний матеріал «Чому українці ненавидять Росію», зазначаючи: «Нинішній конфлікт відбувається через те, що президент України є проросійським. І через непідписання бажаної народом угоди про асоціацію з ЄС. Українці бачать довгу руку Росії, і тому вийшли на вулиці, протестували на площах, зносили пам'ятники Леніну та вимагали відставки президента Віктора Януковича» [65].

Із приводу «Євромайдану» «АВС» писала, що він «день у день приростає учасниками, активністю, мітингами та постійними концертами на великій сцені, встановленій під гаслом “За європейську Україну!”. Це також посилює революційний запал присутніх, які безперервно підбадьорюють ораторів або співають популярні чи патріотичні пісні». Події характеризувалися як «мирна демонстрація» проєвропейської опозиції, що вимагала відставки уряду та проведення позачергових парламентських і президентських виборів [66].

При цьому подеколи єдність держави та бажання всього українського народу слідувати проєвропейським курсом ставилося під сумнів, а у частині публікацій

події у центрі Києва називалися «кризою, яка розколює країну на дві частини». Зустрічалися також аналогії з минулими подіями: «Останніми днями Україна знову стала ареною різкого розколу між тими, хто виступає за зміцнення зв'язків із Росією, і тими, хто обирає Захід. Як це сталося 2004 р. під час так званої “Помаранчевої революції”, географічний розподіл цих протилежних позицій знову загострив розкол країни. Тепер, після “ні” виконавчої влади асоціації з ЄС, Україна знову переживає хвилю безстрокових протестів. Це ключові моменти нинішньої кризи» [67]. Акцентувалася увага й на відсутності суспільної єдності: «Тепер відмова української влади підписати угоду про асоціацію з Брюсселем призвела до того, що країна знову розкололася на три частини» [68].

* * *

Аналіз публікацій провідних іспанських ЗМІ свідчить, що в період 1991—2013 рр. увага, яка приділялася нашій країні, хоч і не була значною, але демонструвала сталі тенденції до висвітлення подій в Україні. При цьому від початку наша держава отримала певний «кредит довіри» й розуміння значення її для Європи. Основною проблемою іміджу України впродовж досліджуваного періоду стало ототожнення з Росією та російським культурним простором, відсутність чіткої репрезентації власної національної ідентичності й культурної самобутності. Через брак планомірних зусиль із боку держави щодо формування образу, представлення України відбувалося хаотично та більшою мірою зводилося до висвітлення знакових подій нашої історії або ж гучних скандалів. Це, своєю чергою, спонукало нерозуміння українців як самобутнього народу з багатою історією та культурою, утвердження певних стереотипів («проросійська країна», «корупція», «слабкість влади», «бідність», «злочинність» та ін.). Натомість окремі публікації чітко демонстрували інтерес іспаномовної аудиторії до власне українських культурних наративів, технологічних здобутків, ідентичності. Невикористання цих можливостей і відсутність комунікації зі світом у подальшому дозволило російській пропаганді заповнити «іміджевий вакуум», нав'язавши значній частині іспаномовної аудиторії власне сприйняття нашої країни як зони свого впливу. Врахування помилок, допущених при формуванні зовнішнього образу в минулому, сьогодні може стати міцним фундаментом для успішного позиціонування України на міжнародній арені.

REFERENCES / СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Zvit pro spryiniattia Ukrainy v sviti 2022. *Brand Ukraine*. URL: <https://brandukraine.org.ua/uk/analytics/zvit-pro-spriinyattya-ukrayini-u-sviti-2022/> [in Ukrainian]. [Звіт про сприйняття України в світі 2022. *Brand Ukraine*. URL: <https://brandukraine.org.ua/uk/analytics/zvit-pro-spriinyattya-ukrayini-u-sviti-2022/> (дата звернення: 31.01.2024)].
2. Jervis, R. *The Logic of Images in International Relations*. Princeton: Princeton University Press, 1970. 277 p.
3. Boulding, K. *The Image: Knowledge in Life and Society*. University of Michigan Press, 1966. 175 p.

4. Pocheptsov, H.H. Komunikatyvni tekhnolohii dvadtsiatoho stolittia. Kyiv: Vakler, 1999 [in Ukrainian].
[Почепцов Г.Г. Комунікативні технології двадцятого століття. Київ: Ваkler, 1999. 352 с.]
5. Kvaktun, O.O., Verteletska, O.M., Kalynychenko, K.R. Kontseptualni osnovy formuvannia mizhnarodnoho imidzhu Ukrainy. *Ekonomichnyi prostir*. 2018. 135: 39-48 [in Ukrainian].
[Квактун О.О., Вертелецька О.М., Каліниченко К.Р. Концептуальні основи формування міжнародного іміджу України. *Економічний простір*. 2018. № 135. С. 39–48].
6. Yereimeieva, I. Teoretyko-metodolohichni aspekty poniattia mizhnarodnyi imidzh derzhavy. *Krakovskie Studia Matopolskie*. 2022. 4(36): 61-77 [in Ukrainian].
[Єремєєва І. Теоретико-методологічні аспекти поняття міжнародний імідж держави. *Krakovskie Studia Matopolskie*. 2022. № 4(36). С. 61—77].
7. Makarenko, A. Imidzh Ukrainy v Yevropi: demokratsiia, shcho rozvyvaietsia, chy kraina hastarbayteriv, oliharkhiv ta Chornobyliia. URL: <https://ua.boell.org/uk/2010/02/06/imidzh-ukrayini-v-ievropi-demokratiya-shcho-rozvivaetsya-chi-krayina-gastarbayteriv> [in Ukrainian].
[Макаренко А. Імідж України в Європі: демократія, що розвивається, чи країна гастарбайтерів, олігархів та Чорнобиля. URL: <https://ua.boell.org/uk/2010/02/06/imidzh-ukrayini-v-ievropi-demokratiya-shcho-rozvivaetsya-chi-krayina-gastarbayteriv> (дата звернення: 20.01.2024)].
8. Boiko, O. Zovnishnii imidzh Ukrainy v svitli anhlo-movnoi presy. *Seriia: Polityka i etnolohiia*. Kyiv, 2001. 291-307 [in Ukrainian].
[Бойко О. Зовнішній імідж України в світлі англомовної преси. *Серія: Політика і етнологія*. Київ: Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, 2001. С. 291—307].
9. Shekaliuk, V. Formuvannia imidzhu Ukrainy u ZMI. Kyiv, 2016 [in Ukrainian].
[Чекалюк В. Формування іміджу України у ЗМІ. Київ, 2016. 356 с.]
10. Kozuriatska, S. Ukraina ta Nimechchyna: mediaobraz krain v zasobakh masovoi informatsii. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/6777> [in Ukrainian].
[Козиряцька С. Україна та Німеччина: медіаобраз країн в засобах масової інформації. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/6777> (дата звернення: 03.03.2023)].
11. Dmytro Kuleba: MZS Ukrainy rozrobilo pershu v istorii Stratehiiu rozvytku vidnosyn Ukrainy ta krain Latynskoi Ameriky i Karybskoho basejnu. URL: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-mzs-ukrayini-rozrobilo-pershu-v-istoriyi-strategiyu-rozvitku-vidnosin-ukrayini-ta-krayin-latynskoyi-ameriki-i-karibskogo-basejnu> [in Ukrainian].
[Дмитро Кулеба: МЗС України розробило першу в історії Стратегію розвитку відносин України та країн Латинської Америки і Карибського басейну. URL: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-mzs-ukrayini-rozrobilo-pershu-v-istoriyi-strategiyu-rozvitku-vidnosin-ukrayini-ta-krayin-latynskoyi-ameriki-i-karibskogo-basejnu> (дата звернення: 27.01.2024)].
12. SC Imago Media Rankings. 2023. URL: <https://www.scimagomedia.com/rankings.php?country=Spain> (дата звернення: 25.01.2024) [in Spanish].
13. La República Soviética de Ucrania se declara independiente de Moscú. *El País*. 1991. URL: https://elpais.com/diario/1991/08/25/internacional/683071205_850215.html (дата звернення: 09.01.2024) [in Spanish].
14. Ucrania: el nacimiento de una nación. *ABC Madrid*. 1991. 36. URL: <https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-19911201-36.html> (дата звернення: 09.01.2024) [in Spanish].
15. Bastenier, M.A. Una nueva Moscovia. *El País*. 1991. URL: https://elpais.com/diario/1991/12/31/opinion/694134009_850215.html (дата звернення: 09.01.2024) [in Spanish].
16. Kliamkin, I. Los problemas de Ucrania. *El País*. 1993. URL: https://elpais.com/diario/1993/01/22/opinion/727657208_850215.html (дата звернення: 09.01.2024) [in Spanish].

17. Serrano, S. El Parlamento ucranio ratifica con condiciones el tratado START 1. *El País*. 1993. URL: https://elpais.com/diario/1993/11/19/internacional/753663615_850215.html (дата звернення: 10.01.2024) [in Spanish].
18. Sembregro, I. Ucrania posibilita el nacimiento del START-1. *El País*. 1994. URL: https://elpais.com/diario/1994/12/06/internacional/786668404_850215.html (дата звернення: 06.01.2024) [in Spanish].
19. Archivo. ABC. URL: <https://www.abc.es/archivo/> (дата звернення: 20.01.2024) [in Spanish].
20. Bassets, L. La UE firma un pacto de asociación con Ucrania. *El País*. 1994. URL: https://elpais.com/diario/1994/06/15/internacional/771631221_850215.html (дата звернення: 10.01.2024) [in Spanish].
21. Ucrania vuelve a poner en marcha el único reactor nuclear operativo de Chernóbil. *El Mundo*. 1999. URL: <https://www.elmundo.es/elmundo/1999/marzo/07/ciencia/chernobil.html> (дата звернення: 12.01.2024) [in Spanish].
22. Treinta y cuatro niños de Chernobil se restablecen en España y recobran la ilusión. *ABC Madrid*. 1994. URL: <https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-19940827-68.html> (дата звернення: 12.01.2024) [in Spanish].
23. Coumarians, P., Tosukanova, A. Un rayo de vida en Chernobil. *El País*. 1999. URL: https://elpais.com/diario/1999/10/08/sociedad/939333606_850215.html (дата звернення: 12.01.2024) [in Spanish].
24. Serrano, S. Ucrania anula la declaración de independencia de Crimea. *El País*. 1992. URL: https://elpais.com/diario/1992/05/14/internacional/705794405_850215.html (дата звернення: 14.01.2024) [in Spanish].
25. Fernandez, R. Rusia vigila las maniobras de Ucrania con los aliados. *El País*. 1997. URL: https://elpais.com/diario/1997/08/27/internacional/872632804_850215.html (дата звернення: 14.01.2024) [in Spanish].
26. Bonet, P. Ucrania se consolida como Estado tras los acuerdos con Rusia y Rumania. *El País*. 1997. URL: https://elpais.com/diario/1997/06/06/internacional/865548010_850215.html (дата звернення: 13.01.2024) [in Spanish].
27. Un candidato electoral es asesinado un día antes de las elecciones en Ucrania. *ABC*. 2002. URL: https://www.abc.es/internacional/abc-candidato-electoral-asesinado-antes-elecciones-ucrania-200203300300-88426_noticia.html (дата звернення: 14.01.2024) [in Spanish].
28. Serrano, S. Los ucranios, cada vez más pobres. *El País*. 1992. URL: https://elpais.com/diario/1992/01/24/internacional/696207601_850215.html (дата звернення: 14.01.2024) [in Spanish].
29. Bonet, P. Ucrania vive su peor crisis desde la independencia. *El País*. 1993. URL: https://elpais.com/diario/1993/06/14/internacional/740008812_850215.html (дата звернення: 15.01.2024) [in Spanish].
30. Ucrania, el rebelde eslavo bajo tutela económica rusa. *ABC Madrid*. 1997. URL: <https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-19970710-33.html> (дата звернення: 15.01.2024) [in Spanish].
31. Bonet, P. EE UU investiga en Ucrania la venta de radares a Irak. *El País*. 2002. URL: https://elpais.com/diario/2002/10/15/internacional/1034632807_850215.html?outputType=amp (дата звернення: 06.01.2024) [in Spanish].
32. Vendida por 270.000 pesetas. *El Mundo*. 2001. URL: <https://www.elmundo.es/cronica/2001/CR281/CR281-04.html> (дата звернення: 17.01.2024) [in Spanish].
33. La Policía desarticula una red de tráfico ilegal de mujeres del Este. *Diario de León*. 2003. URL: <https://www.diariodeleon.es/articulo/provincia/policia-desarticula-red-trafico-ilegal-mujeres/20030405020000654491.html> (дата звернення: 17.01.2024) [in Spanish].

34. Rottger, N. El Ballet Nacional de Ucrania vuelve a Madrid tras 20 años de ausencia. *El País*. 1995. URL: https://elpais.com/diario/1995/09/17/madrid/811337074_850215.html (дата звернення: 15.01.2024) [in Spanish].
35. Bubka se elevó 6,37 metros para fijar el récord mundial de salto con pértiga en 6,13. *El País*. 1992. URL: https://elpais.com/diario/1992/09/20/deportes/716940009_850215.html (дата звернення: 16.01.2024) [in Spanish].
36. Bubka, irritado por las críticas su decisión de radicarse en Alemania. *El País*. 1991. URL: https://elpais.com/diario/1991/12/27/deportes/693788405_850215.html?rel=buscador_noticias (дата звернення: 17.01.2024) [in Spanish].
37. Markov, Tras la estela de Bubka. *El País*. 2001. URL: https://elpais.com/diario/2001/08/11/deportes/997480810_850215.html?rel=buscador_noticias (дата звернення: 17.01.2024) [in Spanish].
38. Garrido, M.H. Ucrania amanece con nuevo presidente: Victor Yushchenko. *Rebelión*. 2004. URL: <https://rebelion.org/ucrania-amanece-con-nuevo-presidente-victor-yushchenko/> (дата звернення: 17.01.2024) [in Spanish].
39. Utrilla, D. Ucrania, en busca del fuego naranja. *El Mundo*. 2009. URL: <https://www.elmundo.es/elmundo/2009/05/08/cronicasdesdeeuropa/1241778859.html> (дата звернення: 20.01.2024) [in Spanish].
40. Egado, A.P. El lado oscuro de Ucrania. *La Razón*. 2012. URL: https://www.larazon.es/historico/8975-el-lado-oscuro-de-ucrania-LLLA_RAZON_478772/ (дата звернення: 20.01.2024) [in Spanish].
41. Los escándalos de corrupción llevan a Yushchenko a destituir al Gobierno. *El Mundo*. 2005. URL: <https://www.elmundo.es/elmundo/2005/09/08/internacional/1126173332.html> (дата звернення: 20.01.2024) [in Spanish].
42. Ucrania acude a las urnas para poner fin a cinco años de turbulencia política. *ABC*. 2010. URL: https://www.abc.es/internacional/abci-ucrania-acude-urnas-para-poner-cinco-anos-turbulencia-politica-201001170300-1133117566478_noticia.html (дата звернення: 20.01.2024) [in Spanish].
43. Fernandez, R. La crisis de Rusia y Ucrania por el gas amenaza el suministro de Europa. *El País*. 2005. URL: https://elpais.com/diario/2005/12/31/internacional/1135983610_850215.html (дата звернення: 17.01.2024) [in Spanish].
44. El gas ruso mina el camino de Ucrania hacia la UE. *ABC Madrid*. 2013. URL: <https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20131215-54.html> (дата звернення: 17.01.2024) [in Spanish].
45. “Cumplimos todas las condiciones para poder ingresar en la OTAN”. *ABC Cordoba*. URL: <https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-cordoba-20080615-40.html> (дата звернення: 17.01.2024) [in Spanish].
46. Rusia reconstruye su imperio. *ABC Cordoba*. URL: <https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-cordoba-20080831-26.html> (дата звернення: 17.01.2024) [in Spanish].
47. Breña, C.M. Sanidad pide que no se consuma aceite de girasol por una partida contaminada. *El País*. 2008. URL: https://elpais.com/diario/2008/04/26/sociedad/1209160803_850215.html (дата звернення: 17.01.2024) [in Spanish].
48. Bonet, P. La sociedad ucrania pide justicia por la muerte de una joven salvajemente violada. *El País*. 2012. URL: https://elpais.com/internacional/2012/03/29/actualidad/1333034398_388859.html (дата звернення: 20.01.2024) [in Spanish].
49. Muere la joven ucraniana violada y quemada por tres hombres. *ABC*. 2012. URL: https://www.abc.es/internacional/abci-joven-ucraniana-muerta-201203290000_noticia.html (дата звернення: 20.01.2024) [in Spanish].

50. Rodriguez, J.A. Una red relacionada con políticos de Ucrania blanqueó más de 100 millones en España. *El País*. 2005. URL: https://elpais.com/diario/2005/06/04/espana/1117836025_850215.html (дата звернення: 21.01.2024) [in Spanish].
51. Antonio, E. Polonia y Ucrania, las dos caras de la Eurocopa. *RTVE*. 2012. URL: <https://www.rtve.es/deportes/20120607/polonia-ucrania-dos-vecinos/533655.shtml> (дата звернення: 23.01.2024) [in Spanish].
52. Ucrania elimina animales callejeros de cara a la Eurocopa. *La Vanguardia*. 2011. URL: <https://www.lavanguardia.com/vida/20111202/54239752029/ucrania-elimina-animales-callejeros-de-cara-a-la-eurocopa.html> (дата звернення: 21.01.2024) [in Spanish].
53. La Eurocopa aumentará la prostitución en Ucrania. *Diario Sur*. 2012. URL: <https://www.diariosur.es/20120604/mas-actualidad/sociedad/eurocopa-aumentara-prostitucion-ucrania-201206041350.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F> (дата звернення: 21.01.2024) [in Spanish].
54. Jung, W. 'Los pechos son nuestras armas'. *El Mundo*. 2012. URL: <https://www.elmundo.es/elmundodeporte/2012/06/10/futbol/1339341329.html> (дата звернення: 21.01.2024) [in Spanish].
55. La ganadora de Eurovisión 2004, en huelga de hambre en protesta por el resultado de los comicios en Ucrania. *El Mundo*. 2004. URL: <https://www.elmundo.es/elmundo/2004/11/25/internacional/1101404868.html> (дата звернення: 25.01.2024) [in Spanish].
56. Grecia gana el Festival de la Canción de Eurovisión celebrado en Kiev. *El Mundo*. 2005. URL: <https://www.elmundo.es/elmundo/2005/05/22/comunicacion/1116715120.html> (дата звернення: 25.01.2024) [in Spanish].
57. Olga Kurylenko, una chica Bond «made in» Ucrania. *ABC*. 2008. URL: https://www.abc.es/estilo/gente/abci-olga-kurylenko-chica-bond-made-ucrania-200801090300-1641546033318_noticia.html (дата звернення: 25.01.2024) [in Spanish].
58. Cuellar, J.M. Natasha Yarovenko, ucraniana de rotos y descosidos. *ABC*. 2010. URL: https://www.abc.es/play/cine/capitan-trueno-201007200000_noticia.html (дата звернення: 25.01.2024) [in Spanish].
59. La semana en un bloc. *ABC*. 2009. URL: https://www.abc.es/opinion/abci-semana-bloc-200904120300-9288671002_noticia.html (дата звернення: 25.01.2024) [in Spanish].
60. Bonet, P. Rusia y Ucrania se enzarzan por el legado de Nikolái Gógol. *El País*. 2009. URL: https://elpais.com/diario/2009/04/01/cultura/1238536807_850215.html (дата звернення: 25.01.2024) [in Spanish].
61. El Cascanueces, en el Palau de la Música. *Las Provincias*. 2010. URL: <https://www.lasprovincias.es/20101125/ocio/musica/cascanueces-palau-musica-201011251133.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.lasprovincias.es%2F20101125%2Focio%2Fmusica%2Fcascanueces-palau-musica-201011251133.html> (дата звернення: 25.01.2024) [in Spanish].
62. La Orquesta, Ballet y Coro Nacional de Ucrania muestran la música navideña de su país en Murcia. *20 Minutos*. 2012. URL: <https://www.20minutos.es/noticia/1683252/0/> (дата звернення: 27.01.2024) [in Spanish].
63. Ganin, L. Ucrania, pieza estratégica. *El Periodico*. 2013. URL: <https://www.elperiodico.com/es/internacional/20131205/ucrania-pieza-estrategica-2899074> (дата звернення: 17.01.2024) [in Spanish].
64. Protestas en Ucrania. *20 Minutos*. 2013. URL: <https://www.20minutos.es/fotos/actualidad/protestas-en-ucrania-10026/19/> (дата звернення: 18.01.2024) [in Spanish].
65. ¿Por que los ucranianos odian a los rusos? *La Información*. 2013. URL: https://www.lainformacion.com/mundo/por-que-los-ucranianos-odian-a-los-rusos_njnsefxozoo4hsnkz5erc7/ (дата звернення: 18.01.2024) [in Spanish].

66. Detenidos cuatro altos cargos ucranianos por abuso de poder. *ABC*. 2013. URL: <https://www.abc.es/internacional/20131214/rc-detenidos-cuatro-altos-cargos-201312141344.html> (дата звернення: 18.01.2024) [in Spanish].
67. Riestra, L. Ucrania, ¿con o sin Europa? Claves para entender la crisis actual. *ABC*. 2013. URL: <https://www.abc.es/internacional/20131127/abci-claves-ucrania-protestas-201311261804.html> (дата звернення: 18.01.2024) [in Spanish].
68. Mañúeso, R.M. Las tres Ucránias. *ABC*. 2013. URL: <https://www.abc.es/internacional/20131208/abci-ucrania-dividida-201312080927.html> (дата звернення: 18.01.2024) [in Spanish].

Надійшла / Received 17.07.2024

Tetiana ILIUK

Candidate of Historical Sciences (Ph. D. in History),
Docent at the Department of International Relations,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University (Kyiv, Ukraine)
t.iliuk@kubg.edu.ua
<https://orcid.org/0009-0006-5581-4505>

Kateryna HETMANENKO

Intern,
Foreign Policy Council “Ukrainian Prism” (Kyiv, Ukraine)
kvhetmanenko@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-0466-757X>

FORMATION OF THE UKRAINE'S IMAGE IN THE MEDIA SPACE OF SPAIN (1991—2013)

The purpose is to study the formation of stereotypes of the image of Ukraine in the Spanish media from the moment of independence to the beginning of the war against our state. The key image characteristics of Ukraine were identified, their transformation in the process of historical development was traced, and the factors that influenced the formation of the national image were clarified. **The scientific novelty** consists in the reconstruction of a complex image of our country in the eyes of the Spanish-speaking audience, carried out based on the analysis of a wide source base of materials from two leading Spanish media (13 046 publications were processed). The work is interdisciplinary. During its preparation, **methods** of monitoring, content and discourse analysis, and comparative analysis were used; the application of problem-chronological and historical-comparative methods made it possible to identify influencing factors and trace the process of image formation in its historical retrospect. **Conclusions.** As a result of the analysis, it was found that the attention of the Spanish-speaking world was, although not significant, but showed constant tendencies toward the coverage of events in Ukraine. The main problem of Ukraine's image during the studied period is the identification with Russia and the Russian cultural space and the lack of a clear representation of its own national identity and cultural identity in the international arena. The lack of a strategic approach to the presentation of Ukraine led to the fact that the image was formed chaotically, and the presentation of the state was largely reduced to the coverage of significant events in our history or high-profile scandals. The consequence of the lack of systematic work on promoting our narratives and image formation was the dominance of negative connotations such as “corruption”, “weakness of the government”, and “poverty” in the information space of the mass media. On the other hand, the great potential of promoting cultural narratives, technological achievements, our identity and originality didn't re-

ceive enough coverage and was mostly reduced to the coverage of iconic sports or cultural events or personalities (which, moreover, were often even attributed to Russian culture). The situation changed after the Orange Revolution when the initial understanding of Ukraine as a European country appeared — however, only after the Euromaidan events we saw that the narratives of “post-Soviet republic” and “Slavic people” were being replaced by the perception of “Eastern European country”, “strategic element”, etc. At the same time, negative connotations don’t lose their weight, and the focus of attention shifts again very quickly to the shortcomings of the legal system, political crises, corruption, etc. The lack of promotion of our own cultural product, history, and national identity created a certain vacuum of understanding, which later allowed Russian propaganda to fill this niche and impose on a significant part of the Spanish-speaking world the perception of our country as a country of Russian influence.

Keywords: *Ukraine’s image, media space of Spain, Spanish-speaking world, image characteristics, narratives.*